

CVIBELJ, SPOMENIK ŽRTVAM NOB 1941 – 1945

Karel Destovnik Kajuh

Slovenska pesem

**Samo milijon nas je,
milijon umirajočih med mrličī,
milijon, ki pijejo mu kri biriči,
en sam milijon,
ki ga trpljenje krotoviči
in vendar ga nikoli ne uniči!**

Nikoli in nikdar!

Žužemberk

Geografska lega v Sloveniji

Koordinati: 45°49'54.18"N 14°56'0.85"E

Država	Slovenija
Statistična regija	Jugovzhodna Slovenija
Tradicionalna pokrajina	Dolenjska
Občina	Žužemberk

Površina	
• Skupno	7,8 km ²

Nadm. višina	239,5 m

Prebivalstvo (2020)^[1]	
• Skupno	1.081
• Gostota	140 preb./km ²

Časovni pas	UTC+1 (CET)
• Poletje (DST)	UTC+2 (CEST)

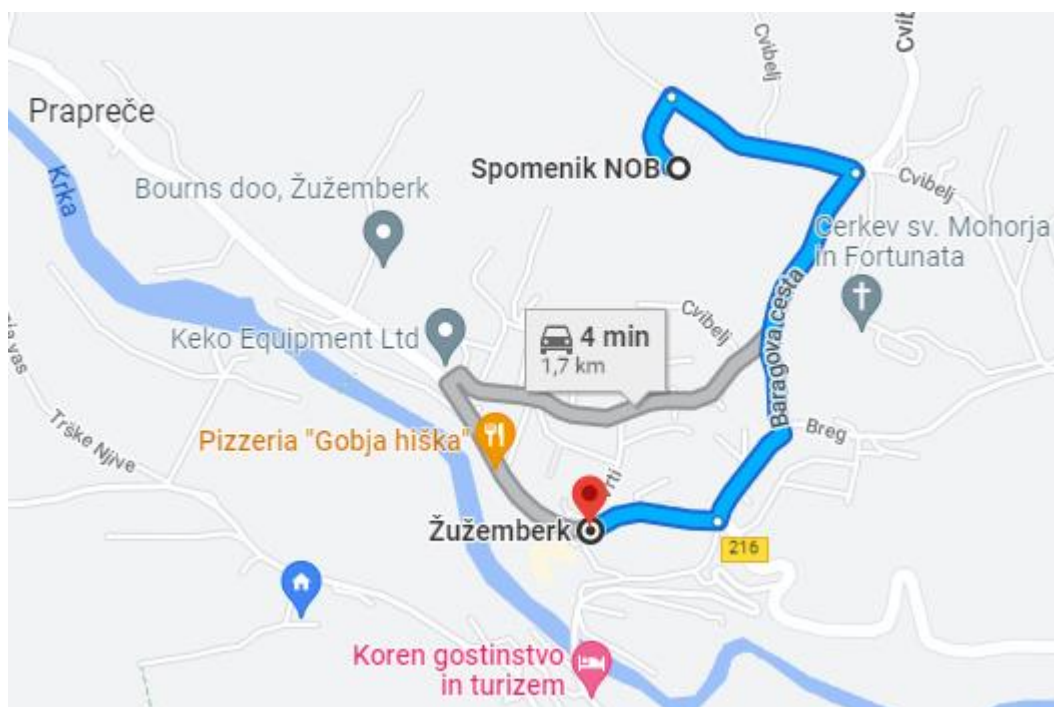
Poštna številka	8360 Žužemberk

Zemljevidi	Najdi.si , Geopedia.si

Žužemberk - Trško jedro

Vir: Wikipedia, prosta enciklopedija

Pot s trga pred gradom v Žužemberku do spomenika NOB na Cvibelju, 1,7 km.

Vir: Google maps

Cvibelj je vzpetina nad Žužemberkom. Njegova najvišja točka je na nadmorski višini 305 m. Do leta 1944 je na griču stala kapela, posvečena sv. Lenartu. Bila je podružnica žužemberške farne cerkve, ki je bila zgrajena v poznem srednjem veku 16. stoletja. Cerkev je predstavljala domobranski bunker. V začetku maja 1944 je bila ob napadu Gubčeve brigade porušena in je konec vojne dočakala kot ruševina.

Leta 1956 so se odločili, da bodo ruševino zaščitili pred nadaljnjim propadanjem in jo po možnosti vključili v spomenik NOB. Na to mesto naj bi prenesli vse umrle iz vseh grobišč po Suhi krajini in uredili novo kostnico s spomenikom. Ruševine niso uvrstili v kompleks in so jih pred gradnjo spomenika odstranili.

Na vzpetini Cvibelj nad Žužemberkom se nahaja največja partizanska grobnica v Sloveniji. Kostnica je skupna za umrle iz večih grobišč na območju Suhe krajine. Vitek spomenik nad njo je viden daleč naokoli. Avtor arhitekture spomenika je Marjan Tepina, arhitekt in urbanist, ki ga je v času izvajanja del nadomeščal arhitekt Edo Mihevc. Veličastno obeležje je postavljeno v spomin žrtvam za svobodo in na partizansko gibanje ter narodnoosvobodilni boj slovenskega naroda proti okupatorju in domačim izdajalcem med leti 1941–1945.

Obeležje obvladuje celotno gornjo dolino Krke. Spomenik je postavil Republiški odbor ZZB NOB Slovenije. Slavnostna otvoritev je bila v soboto, 22. julija 1961, ob 20-letnici vstaje slovenskega naroda in ob prazniku takratne občine Žužemberk. Na odkritju obeležja se je zbralo več kot 30.000 obiskovalcev z vseh koncev Slovenije. Med njimi so bili tudi preživele borke in borci XV. in XVIII. divizije, njihovi sorodniki in prijatelji, visoki predstavniki slovenskega in jugoslovanskega političnega in kulturnega življenja, zamejski Slovenci, predstavnik zavezniške vojaške misije pri Glavnem štabu NOV in POS major Jones in drugi.

Obelisk iz aluminija je težak 4.500 kg, 16-metrski spomenik meri v višino z betonskim podstavkom skupaj okoli 25 metrov. Pod spomenikom je grobnica, toda v njej niso pokopani vsi, ki so navedeni na ploščah, saj so nekatere sorodniki po koncu vojne prekopali na pokopališča v domačih krajih. Na ploščah manjka še 914 imen; še dodatnih 123 padlih in umrlih je neznanih.

Do sedaj je na spomeniku vklesanih 1144 imen padlih borcev in umrlih žrtev, od tega jih je 243

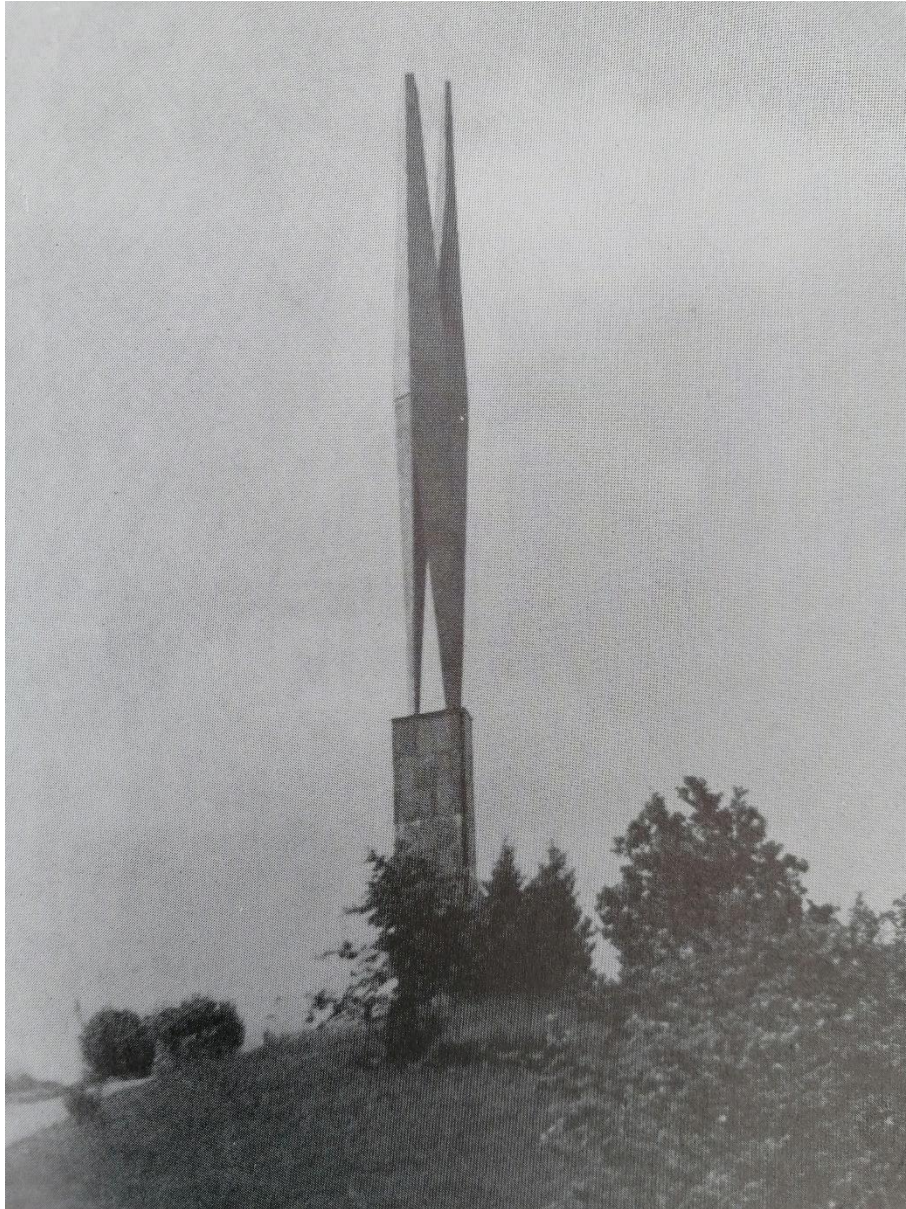
s širšega območja Žužemberka (69 padlih borcev od skupno 231 borcev iz tega območja, 143 ubitih civilnih žrtev, 31 umrlih od skupno 261 interniranih). Vključena so tudi imena padlih pripadnikov mednarodnih enot, ki so bile v sestavi slovenske narodnoosvobodilne vojne. Število imen je naraslo na več kot 2.200. Po do zdaj znanih podatkih je na območju Suhe krajine padlo približno 140 protifašistov in protinacistov iz več držav (navajamo po abecednem redu): Avstrije, Azerbajdžana, Belorusije, Bosne in Hercegovine, Češke, Črne gore, Hrvaške, Italije, Kazahstana, Litve, Madžarske, Makedonije, Poljske, Rusije, Srbije in Ukrajine.

Spomenik NOB je bil prvič obnovljen v letu 1973, drugič leta 1988, ko so ob njem na novo postavili devet granitnih blokov, kar je bila oblikovna rešitev arhitekta Jova Grobovska. Tretjič je bil spomenik obnovljen leta 2004, ko so med drugim uredili okolico in obnovili napise. Spomenik NOB na Cvibljju je vpisan v Register kulturne dediščine pri Ministrstvu za kulturo z imenom Žužemberk - spomenik NOB na Cvibljju, EID 1-08741. Ima status spomenika tujih armad in status kulturnega spomenika lokalnega pomena. Seznam padlih aktivistov, partizanov in sodelavcev OF v Suhi krajini iz leta 1961 hrani Dolenjski muzej v Novem mestu, seznam imen iz leta 1988, ki so sedaj napisana na spomeniku, pa ZVKDS OE Novo mesto.

Vir: Škufca, J., Kocijan L. in Bregar M., Spomenik narodnoosvobodilne vojne pri Žužemberku, Novo mesto, Zveza združenj borcev za vrednote NOB, območni odbor, 2007

Žužemberk pred 2. svetovno vojno, osebni arhiv Ljube Šenica

Spomenik na Cviblju nad Žužemberkom, kjer je vklesanih nad 1.200 imen, med njimi tudi ime narodnega heroja Dušana Jereba. Tu počiva v skupni grobnici tudi veliko neznanih junakov in junakinj, ki jim nihče nikoli ne bo vedel imena. V Žužemberku in okolici je v dolgotrajnem boju, razdrobljenem na stotine večjih in manjših spopadov, dočkala svoj zlom oborožena sila slovenske reakcije. Partizanske sile so od tod branile svobodno ozemlje Bele krajine. Zato je visoko v nebo segajoč spomenik simbol zmage luči nad temo, svetle sedanjosti nad mračno preteklostjo. Postavil ga je GO ZB NOV Slovenije.

Vir: Občinski odbor ZZB NOV Novo mesto 1972, Spomeniki naj govore, str. 133

Priprave in otvoritev spomenika NOB na Cviblju

Iz Ljubljane: v Žužemberk!

Te dni teko tudi zadnje priprave za partizansko srečanje in odkritje spomenika 1200 padlim borcem v Suhi krajini, ki bo v soboto dopoldne v Žužemberku. Poseben pripraviljalni odbor je imel zadnje tedne ogromno dela, da se bo več deset tisoč ljudi v soboto zjutraj prijetno počutilo v starodavnem Žužemberku, ki bo letos slavil svoj občinski praznik – 13. julij – sicer teden dni kasneje, pa zato tolikanj bolj slovesno.

Mogočno se dviga na Cviblju 16 metrov visok aluminijast obelisk na betonskem podstavku, obloženem z mamornatimi ploščami – večer pomnik bojev za svobodo slovenskega naroda v tem delu ožje domovine. Daleč naokrog se vidi in ko se bodo v soboto zjutraj strnile semkaj kolone vozil iz Ljubljane, bodo med njimi tisoči svojcev padlih borcev, ki so v borbah okoli Žužemberka žrtvovali za svobodo svoja življenja. Med njimi bodo številne družine s Koprškega in

iz goriškega okraja, pa matere in žene iz štajerskih krajev. Tod okoli so divjali hudi boji z Italijani, Nemci in domačimi izdajalci in mnogo slovenskih brigad z borci iz vseh naših pokrajin je prelivalo kri prav v žužemberški okolici. Imena, vklesana v spomenik na Cviblju nad Žužemberkom, bomo v soboto zjutraj obdali z vencji in šopki poletnih rož. Poklonili se bomo spominu dragih tovarišev in tovarišic, katerih posmrtno ostanke je Zveza borcev prenesla v skupno grobnico na Cviblju.

Skoraj vsi udeleženci osrednje proslave v Ljubljani iz našega okraja, ki potujejo v slovensko prestolnico s kamjoni, z avtobusi in osebnimi avtomobili, se bodo v soboto zgodaj zjutraj vračali preko Ivančne gorice oz. Biča (Radohove vasi) v Žužemberk. Tu bomo postali in se ob 9. uri udeležili velikega slavlja ob odkritju novega spomenika. Napovedan je obisk več tisoč gostov iz drugih okrajev, pričakujemo pa tudi veliko ljudi iz Ljubljane. V Žužemberk bodo prišli tudi tisoči domačinov, ki ne bodo mogli v petek v Ljubljano, prijavi pa so se za partizansko srečanje v Žužemberku.

Več o programu v Žužemberku preberite na 7. strani današnje številke.

VREME

od 20. – 30. julija 1961

Prevladovalo bo nesfalno vreme s pogostimi padavinami. Periode lepega vremena ne bodo trajale več kot 2 ali 3 dni.

Vir: Dolenjski list, julij 1961

Žužemberk nas vabi

Žužemberk je pripravljen in čaka na goste. Glavna ulica je asfaltirana, v senci dreveja se skrivajo prodajni paviljoni in plesišča, ob vseh poteh plačilna na drogovih zaslovo. Smerniki, ki svetujejo, kako boste našli to, kar bi radi, so postavljeni ob vseh poteh.

Za Žužemberčane in prebivalce bližnjih vasi se bo program pričel že 21. julija zvečer ob 20. uri, ko si bodo, na grajskem dvorišču čeladati slovenski film Akcija. 22. julija ob 5. uri zjutraj bo budnica. Prihajati bodo začeli gostje, ki se bodo zbrali do 8. ure dopoldne. Zvočniki bodo od pol šestne ure naprej prenašali partizanske borbene pesmi, narodno glasbo in odločke iz partizanskih bojev v Sobi krajini. V paviljnih, ki so posejani po vsem veseličnem prostoru, bo na razpolago dovolj okrepčil in osvabljalih pijač. Ljubitelji športa si bodo lahko ogledali športna srečanja na žužemberški Loki.

Ob 9. uri bodo začeli ljudje obhajati na Cvibelj k veličastnemu spomeniku 1200 junakom, ki so padli v okolici Žužemberka. Že prej bodo skupine, ki bodo prišle na proslavo, prekrile vnožje spomenika z vencei in s cvetjem. Na svečanosti bo v imenu Glavnega odbora Zveze borcev Slovenije govoril tovariš Janko Rudolf in odkril spomenik.

Obvestilo za parkiranje

Po svečanosti bo spet odvil veselični prostor. Srečali se

bodo mnogi stari borci in v prijetnem pomenuk oživili spomine na leta revolucije in bojev. Na Cvibelju se bodo zbrali borci partizanskih bataljонов XV. in XVIII. divizije. Del ljudi bo ostal v Žužemberku na partizanskem srečanju, mnogi pa bodo odšli na številne turistične točke po Dolenjskem in Beli krajini. Pridite, partizansko srečanje ob novem spomeniku v Žužemberku nas vabi!

Obvestilo za parkiranje

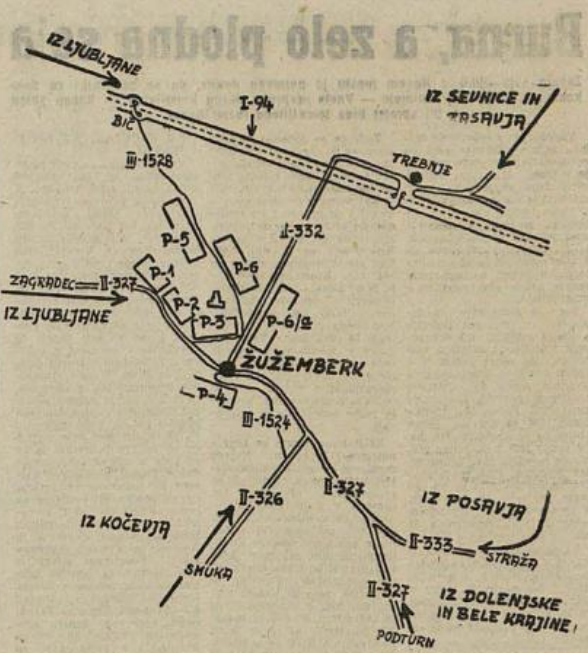
1. Potniki z osebnimi avtomobili in motornimi kolesi iz smeri Ljubljane za Žužemberk vozijo po avtomobilski cesti od odcopa v Ivančni gorci, kjer krenejo desno na cesto II-327 in vozijo preko Muliave in Zagračca v Žužemberk. Vozila parkirajo na parkirnih prostorih P-1, P-2 in P-3.

2. Vsi tovorni avtomobili in avtobusi iz smeri Ljubljane vozijo po avtomobilski cesti do odcopa pri Bletu, kjer krenejo desno na cesto III-1528, ki vodi v Žužemberk. Ta cesta bo 22. julija od 8. do 12. ure enosmerna! Vozila parkirajo na parkirnem prostoru P-5 na Cvibelju.

3. Vsa vozila iz Zasavja, Zagorja, Trbovlj, Hrasnika, Zidanega mosta, Rače in Sevnice vozijo po Mirniški dolini do Trebnjara, od tu pa po cesti I-1 do Občin in po cesti II-322 skozi Dobrič v Žužemberk. Vozila parkirajo na parkirnih prostorih P-6 in P-6/a. Del vozil iz Zasavja in Sevnice lahko vozi tudi na priključek avtoceste pri Dobruški vasi in od tam skozi Novo mesto in Stražo v Žužemberk.

4. Vsa vozila iz Posavja, iz občin Videm-Kriško in Brežice vozijo po avtomobilski cesti do odcopa v Mačkovicu, od tam pa skozi Novo mesto in po cesti II-333 skozi Stražo v Žužemberk. Po isti cesti vozijo vsa vozila iz občin Novo mesto, Metlika in Cernomej. Vsi motoristi iz teh smeri bodo na Dvoru preumerjeni na desni breg Krke na cesto III-1524 in parkirajo na parkirnih prostorih P-3 in P-4.

5. Vozila iz Kočevja vozijo po cesti II-328 skozi Šmuko in Dvor na Žužemberk. Motoristi zavlejejo na Dvoru levo na cesto III-1524 in po njej na parkirni prostor P-4. Ostala vozila pa parkirajo na parkirnih prostorih P-3 in P-6.

Lastniki vprežnih vozil!

Preberite POSEBNO OBVESTILO o pripravi prometa z vprežnimi vozili, traktorji in delovnimi stroji vseh vrst v času od 12. ure 21. julija do 24. ure 23. julija na cestah našega okraja, ki na objavljam v dnevni št. 100.

DOLENJSKA ZALOŽBA ZA 20-letnico revolucije

Dolenjska založba, ki se že kar krepko uveljavlja na slovenskem knjižnem trgu, je v počastitev 20-letnice vstaje izbrala delo pisatelja in pesnika Toneta SELISKARJA in za izšla pod naslovom: Ljudje z rdečim cvetom. Knjiga, v lepi opremi Vlada Lamuta, je izšla tik pred osrednjo proslavo vstaje v Ljubljani. Na knjižnem trgu bo v prodaji prihodnji teden, paž pa jo bodo ljubitelji lepe in hbitar partizanske prose lahko kupili že v soboto na stojnicah založb v Ljubljani.

«Ljudje z rdečim cvetom» — to je Seliskarjeva šesta partizanskih črtic in reportaž, verna in priča podoba partizanov na Dolenjskem, Beli krajini, Goriškem Kotaru, dolivlja umetnika-partizana. V teh 21 zgodbah je nekaj pravih biserov seliskarjevega pesništva, skozi vse pa vesa pristna blevska toplina, partizanska vrednost in neposrednost pisateljevega izražanja. To je globoko občutna in jasno naslikana podoba časa in ljudi z rdečim cvetom, ki so se z zvestobo, junaštvom in neomajnim optimizmom borili z viharjem in ognjem štirih krvavih let.

Brotirano, v polplastno in v celo plastno vezano knjigo boste

Aktiv ZB v rudniku Senovo

Pred nedavnim je bil na Senovem ustanovni sestanek rudniškega aktivna Zveze borcev. V kolektivu je 130 borcev NOB, ki so člani ZB, še vedno pa je nekaj takih, ki še niso člani te organizacije, čeprav imajo vse pogoje. Za na ustanovnem sestanku so se pogovorili o nalogah, ki jih je kar precej in izvolili II članski odbor. Aktiv bo povezoval nekdanje borce v naporih za večjo proizvodnjo in

Fantje iz Niše plšejo

Ob dnevu vstaje, 22. julija, čestitamo vsem Dolenjcem, ki so bili v NOB, prijateljem in znancom, domačin in vsem bralcom Dolenjskega lista in jim pošiljamo lepe pozdrave — dolenjski fantje, ki slušamo vojski rok v Nišu: Janez Hočvar, Ivan Granda, Marjan Perpar, Anton Rodič, Antou

Voznikom, ki v Žužemberk.

Vse voznike iz Posavja, Dolenjske, Bele krajine in Kočevja opozarjamo, da bo cesta II-333 na odseku Dvor—Žužemberk 22. 7. po 8. uri dopoldne

Pozdrav iz Strumice

Čestitam k prazniku ob dnevu vstaje, 22. julija, in pošiljam tople pozdrave vsem domačin, prijateljem in znancom ter dolenjski mladini. Vam, drago uredništvo, lepa hvala za redno pošiljanje lista, ki mi je dve leti prinašal raznovrstne dolenjske novice.

Žužemberk pred praznikom

Na veliko proslavo na Cviblju pri Žužemberku, kjer bo do 22. julija odkrili spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja, se Žužemberk skrbno pripravlja. Prebivalec levega brega belljo hiše in poslopja, poseben odbor pa se pripravlja na okraitev Žužemberka. Asfaltiranje ceste okoli Žužemberka je nekoliko zastalo, kar ljudi precej skrbi. Pri urejevanju naselja bo veliko pomagala

II. MDB - Jožeta Slaka-Silva, ki je že pričela delati.

UPOKOJENCI NA DVORU BOLJ AKTIVNI KOT MLADINA

V nedeljo, 2. julija, je vasiški odbor ZB na Dvoru organiziral prostovoljno delo. Urejevali so prostor, kjer bo postavljen spomenik padlim borcem. Čeprav je mladine na Dvoru štirikrat več kot upokojujencev, je bilo na delu neprimerno več starih ljudi.

SE V STIRIH VASEH JE ZASVETILA ELEKTRIKA

V nedeljo, 2. julija, so imeli v Križih pri Žužemberku dolgo pričakovano slavnost: zaključek elektrifikacije za vasi

Vrhovo, Dol. in Gor. Križ ter Vrh. Na zaključek so prišli tudi izvajalci del in zastopniki ObLO.

LANI 1100 KG V DVEH KOŠNJAH, LETOS PA V PRVI 3200 KG

Kmetijska zadruga v Žužemberku je letos večino travnišča in deteljništva dobro pognojila, zato uspeh ni izostal. V sadovnjaku v Budganji vasi so v letošnji prvi košnji na hektaru spravili 3200 kg sene, medtem ko sta dali lani dve košnji na isti površini le 1100 kg sene. Ker bosta še dve košnji, računajo, da bo letošnji pridelek sene v primerjavi z lanskim letom petkrat večji. M. S.

Topliške novice

□ Turistična sezona privablja v Dolenjske Toplice vedno več izletnikov. Ljudje si radi ogledujejo restorane,

Vir: Dolenjski list, julij 1961

Rakcina baza na Dolenjskem? Le kje neki, boste morda ugibali. Prizorček smo posneli v četrtki, ko so v Žužemberku dvigali 16 m visok aluminijast obelisk za spomenik, ki ga bodo odkrili 22. julija. Več o tem berite v današnji številki našega lista!

Vir: Dolenjski list, junij 1961, postavitve spomenika na Cviblju

Kaj se vsak teden zgodi pri vas, vam pove
DOLENJSKI LIST

Žužemberški spomenik

16 m aluminija in 8,5 m betona, je že na »nogah« – Kolektiv tovarno IMPOL iz Slovenske Bistrice je odlično rešil nekaj novih problemov v varjenju in površinski obdelavi zlitine »peral 4«, iz katere je zvarjen 4 in pol tonski spomenik

Pretekli teden je bilo na gričku nad Žužemberkom živahnije kot drugo dnove. Za od Divosa se je na ovinkih ceste kazala nevakandana podoba: na visokem stolpu je bilo nastojeno visko telo, se nahajalo potobno svetlečajoči se raketi ali tudi ogrevalni ribi. Kmalu nato smo ob ogradi za novi spomenik arhitekta delavca Pionira iz Novoga mesta, ki so pod vodstvom inž. Ciska in inž. Turka dvigali veliki aluminijasti obelisk.

Navnose je bil tudi inž. Juri Godec, šef površinske obdelave v tovarni IMPOL iz Slovenske Bistrice. Govoril je o novem spomeniku sledeče:

«Obelisk za spomenik nad Žužemberkom je tako glede materiala kot izvedbe edinstveno delo v Jugoslaviji. V tovarni IMPOL smo odšli najprej osnovne plošče iz »peral 4«: zmesi aluminija in magnezija v velikosti 18 x 3 metra. Spodnji del spomenika sestavljajo 18 mm debeli plošče, v zgornjem delu pa so debele le 7 milimetrov. Naj poudarim izredno trdnost tega aluminija: njegova raztezna trdnost znaša 25 do 27 kg na kvadratni milimeter. Zato smo imeli velike težave z ravnanjem plošč, saj je tak aluminij trd kot betonsko jeklo. Še večji problem je nastopil pri varjenju: strokovnjaki so menili, da se taka vrsta aluminija izredno težko varja. Da bodo stvari lažjave, s sodelovanjem strokovnjakov iz Varilnega inštituta LRS v Ljubljani smo uspeli rešiti tudi ta problem; »peral 4« smo varili s argonskim aparatom, ki ga je ponudil

stvenim orzani, bi lahko 85 odstotkov zastarane prepredili. Seveda bi se morali tudi starši strogo ravnati po predpisi, ki jamčijo varnost otrok doma in na cesti.

vod je sestavljen iz čvrstih glenastih cevi, ki so 31 cm dolge, v premeru pa merijo 6 cm. Te cevi so izane iz odlične rdeče lonce in so še danes, po 1800 letih, kot nove. Cevi niso imele

danih rezultatih skicarno, da smo v tem primeru našli vodivod, ki je s plino vodo oskrbevalo neko večje rimsko podjetje. Hlavoce in so še danes, po 1800 letih, kot nove. Cevi niso imele

Via montana dela bomo opravila PIONIR, nadzorni ostan pa vili s tovarni iz gradbenega podja inž. Tone Zerjav od OLO v Novem mestu.

Prispevnik naj samo še to, da smo selo razočarali, ker se povabljeni strokovnjaki, člani iz Zagreba, niso odzvali našemu povabilju, da bi si ogledali način varjenja »peral 4«; to smo delali v državi prvi in novost izvedbe, materiala in rešenja zamislili je povredna, da bi si jo domači strokovnjaki ogledali. Haje se vnovič in močeno in tam »občudujejočje...«

Inženirju Jurju Godecu in tovarništem in SGP PIONIR smo se lepo zahvalili za podatek. Mogočnost novega spomenika je razvidna tudi na sliki, ki smo jo posneli v četrtak popoldne, še bolj pa bo prisila do izraza, ko bo po končanem delu aluminijasti obelisk sabetel v vsej svoji veličini. Tudi s drugimi deli krog spomenika sledi na svoe nove hujše, da bo do praznika 22. julija vse pripravljeno. Tg.

inštitut. Zvaril so lepo izdelani in homogenni.

Obelisk je težak 1400 kg; njegove »noge« so natojene takole: srednji drog je vili v komadi iz aluminija, ki je ustrezno obdelan, prav spodaj pa je pritvarjena debela ploščovina. Vsa konstrukcija je zadržala svojo posebno težavo prav zanimiv tehnološki problem: to so 3 trapezi sestavljeni pod različnimi koti. Pri tem smo morali rešiti več nevakandnih konstrukcijskih problemov: soto nazorno bo, če poslovi, da smo obdelovali spomenik kot se bi bil obšen na razeni.

Zanimivo je resen tudi problem površinske obdelave, s posebnim načinom marmoriranja smo dosegli različne svetlobne efekte. Da se bodo ti efekti ohranili, smo površino spomenika perakirali s posebnim zaščitnim posušnim lakom, izdelkom znanega podjetja ANTIKOR iz Beogradu. Spomenik bo s tem zaščitni proti oksidaciji in karneji.

Spomenik brez nog je visok 18 metrov, njegov podstavek pa 8 in pol metra. Ko za bomo dvignili s skripel nad podstavek, bo vanj zaključjen. Točka, kjer stoji spomenik, je izredno vetrovna; ugotovljeno je, da lahko tu pričakujemo tudi veter s močjo do 18 km na uro. Za izredne razmere je dodalnih 20%, za varnost, kar smo soto seveda morali jemati v račun, bo smo ustvarjali, kakšno napre ho morali preizkusiti novi obelisk. Hazez tega je spomenik nam na vili izredno dober stroševod a prav posebno veliko površino. Zaradi tega smo ga temeljito vankirali, lakopana je več deset

metrov dolgih jarčkov v obliki vzode.

V začetku je kazalo, da bo poseben problem prevoz spomenika iz tovarne v Slov. Bistrici do Žužemberka. Najprej smo namravali prositi za pomoč JLA, da bi spomenik prepelali voljski helikopter znanke Sikorsky. Pozneje smo se odinili za kamionski prevoz, ki ga je odlično opravilo podjetje INTERVROPA pod vodstvom prometnega tehnika Vada. Na prosti Slov. Bistrica - Celje - Ljubljana - Radahova vas - Bie - Žužemberk je bil samo en večji problem na ovinku v Konjicah in na zadnjem klanecu na samem hribu, kjer bo spomenik stal.

PRED 20 LETI SO SE NASI TOVARIŠI BOJEVALI ZA SVOBODO NAŠE DOMOVINE, DANES NADALJUJMO NJIHOVO DELO V BOJU ZA SOCIALISTIČNO IZGRADNJO - ZA NAPREDEK NAŠIH VASI IN MESTI

KMETIJSKA ZADRUGA BIZELJSKO

Novi spomenik — pravkar s skripel vlečejo v vrh lesenega stolpa, od koder so ga nato snasadile v betonski podstavek. Zadeva je bila res precej podobna kakim znamenitim raketi in bas. Poštrvovalnim tesarjem, drugim delavcem, tehnikom in inženirjem SGP Pionir, kakor tudi uslužbencem tovarne IMPOL in Slov. Bistrice in koprijem je treba čestitati za dobro opravljeno težko in nevarno delo!

Vir: Dolenjski list, junij 1961, postavitve spomenika na Cvibljju

»Na terenu Žužemberka so se borili borci od vsepovsod na Slovenskem: Ljubljančani, Gorenjci, Stajercji, Primorci in ostali. Na teh položajih so prelihi kri boreci ostalih narodov Jugoslavije: Crnogorci, Srbi, Hrvati in drugi. Tudi na tem koščku naše zemlje se je v skupnem boju ustvarjalo nepremagljivo bratstvo jugoslovanskih narodov. Tudi tukaj so največje žrtve, človeška življenja, kot visoka cena za svobodo vgrajene v temelje naše socialistične domovine je med drugim dejal pred novim spomenikom v Žužemberku tovariš Janko Rudolf. V prvi vrsti pred spomenikom stoje: Franc Leskošek-Luka, Franc Pirkovič, Aleksandar Ranković, Miha Marinko, Vida Tomšič in Ivan Maček

Vir: Dolenjski list, julij 1961, otvoritev spomenika na Cvibljju

Žužemberk: v svetel spomin na najslavnejše dni naše zgodovine

22. julija, na dan vstaje, je sprejel Žužemberk približno 20 tisoč delovnih ljudi, ki so prišli iz vse Slovenije na velike slave. Ob petih zjutraj so zadneli zvoki preteranih partizanskih koračnic, ki so jih za budnico igrali godbe. Nato je sledil program z vedro partizansko in narodno pesmijo, z nastopom godb in obeh pevskih zborov Kvnobode Dušad Jerah. Napovedovalec je med kratkimi odmori igral spomine na boje in zmage partizanskih odredov, brigad in divizij v Suhi krajini. Bojni tovariši se še vrsto let niso videli, so se srečavali, objemali in poljubljali. Srečanja na trgu, pri paviljonih, pri pleskih, srečanja v soncu in v senči... »Tone, kaj si res ti?« Prekeren smeh, krepak stisk in objem... Nekdanji partizani, borci revolucije, so na dan 20. obletnice vstaje srečanje v svojem Žužemberku. Taiko to ga prepoznali. Sprejel jih je odet v zastave, v zelenje in cvetje, z zvoki glasbe, s pomenovljenimi slavkami, vodovilom, asfaltno cesto, sprejel jih je novi Žužemberk. Novi Žužemberk, za katerega je v letih revolucije steklo mnogo krvi.

V ozadju s Cviblja kipi v nebo veličasten spomenik, ki nosi na podstavku imena 1200 padlih junakov. Okoli spomenika se je ob pol desetih zbrala množica ljudi, ki je prišla na proslavo. Prekrila je pobožje Cviblja. Borci jurinih bataljonov XV. in XVIII. divizije stojijo postrojeni ob spomeniku. Prišli so mnogi predstavniki političnega in kulturnega življenja, med njimi podpredsednik Izvršnega sveta FLRJ Aleksandar Ranković, predsednik Ljudske

skupščine LRS Miha Marinko, podpredsednik Zverne ljudske skupščine Franc Leskošek-Luka, predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher, organizacijski sekretar CK ZKS Ivan Maček-Matija, Predsednica Glavnega odbora SZDL Vida Tomič, podpredsednik Izvršnega sveta LRS Viktor Avbelj-Rudi, Član Izvršnega sveta FLRJ Zoran Požič, predstavniki bratskih republik Vlado Simić, Todor Vujanović, Lepa Pljave, Vicho Krstulović

Srečanje umetnikov s štirih celin v Kostanjevici na Krki

Prilagodno nedeljo, ob pol desetih dopoldne bodo obiskali kostanjevške udeležence mednarodnega kiparskega simpozija umetniki iz Portoroka. Tako se bo zbralo pred kostanjevško kolo okoli dvajset umetnikov iz kakih petnajstih držav in štirih celin. Sprejem bo med pol desetjo in deseto uro in so povabljeni nanj tudi prebivalci, Kostanjevci in okolice, zlasti pa mladina. Pred kratkim je bi-

lo tako srečanje umetnikov v Portoroku. Umetniki so si medtem izmenjali misli in delovne izkušnje, hkrati pa so si ogledali lepote Slovenskega Primorja, kulturne spomenike in se seznanjali z našo državno ureditvijo. Zdej si bodo ogledali razen Kostanjevice in okolice tudi sedež občine Videm-Krško, Novo mesto, Bano 20 in celotno dolino Krke, nakar bodo šli na ogled zbirke grafičnega Bienala in Baroka na Slovenskem.

in Eliseje Popovski, delegaciji zamejskih Slovencev iz Koroške in Trata, predstavnik zavezniške vojske mislje pri Glavnem štabu NOV in POS major Jona, predstavniki iz našega okraja in mnogi drugi. Slavnost je s kratkimi, izbranimi besedami otvoril predsednik Okrajnega odbora SZDL, Viktor Zupančič ter predal besedo podpredsedniku Glavnega odbora ZB narodnemu heroju tov. Janku Rudolfu, ki je v svojem govoru med drugim poudaril:

22. julij v letošnjem letu je dan, ko praznujemo 20. obletnico vstaje in ljudske revolucije, hkrati pa smo ga izbrali, da dostojno počastimo spomin na 1200 padlih borcev in aktivistov, ki so v Žužemberku in bližnji okolici v letih revolucije darovali svoja življenja. Postavili smo jim veličasten spomenik kot izraz globokoga spoštovanja in hvalečnosti za to njihovo največjo žrtvo. Postavili smo ga, da bo nas in prihodnje rodove spominjal na najtežje in najslavnejše dni naše zgodovine. Dvajset let je, kar so jugoslovanski narod na poziv Partije prišli za orožje in pod njenim in Titovim vodstvom prišli v enak boj, v katerem so s krvjo pisali svojo resnično zgodovino. V boju, ki je zahteval mnogo življenj, je zrasla osvobodilna vojska, ki je razbila vse sovražnike in osvobodila domovino.

Tov. Janko Rudolf je nato orisal razvoj narodnoosvobodilnega gibanja v Žužemberku in v Suhi krajini in posebej poudaril to, da so bili v odredih, brigadah in divizijah NOV, ki so se borili v Suhi krajini, borci iz vseh delov Jugoslavije.

Ko se danes oddoljujemo

padlim za njihove žrtve, delamo to s ponosom in zavestjo, da smo izpolnili svetle ideale, za katere so darovali življenje. Resnični humanizem naše revolucije in graditev takega družbenega sistema, ki razvija človeka v popolno ustvarjalno osebnost, je bil in ostane osrednji smoter vseh naših žitev in prizadevanj. Boja nismo dojevali zaradi nas samih, bil je pomemben prispevek v skupnem boju vsega človeštva proti fašizmu in zatiranju. Dali smo toliko žrtve, da upravičeno zahtevamo, naj se nikdar več ne ponove strahote vojne, taborišč in mučnic, ki jih je povzročil črn fašizem.

Po govoru Janka Rudolfja so ob zvokih žalne koračnice predstavniki organizacij in svoje padlih polegali venca, častna četa JLA je ustrelila salvo, nato pa je ob spremiljavji godbe LM zadonel pesem Invalidskega pevskega zbora iz Ljubljane. Po svečanosti na Cviblju se je v Žužemberku razvijlo sproščeno ljudsko veselje in partizansko srečanje.

Obvestilo naročnikom in bralcem

Vsem naročnikom in bralcem našega tednika sporočamo, da bomo zaradi poletnih mesecev, dopustov v tiskarni in zaradi dejstva, da večina bralcev na deželi zdaj nima toliko časa za branje, izdali nekaj števil Dolenjskega lista v zmanjšanem obsegu. Zdej prihranjeni papir bomo porabili v jeseni in pozimi, ko bo zlasti v vseh veliko več časa za branje in izobraževanje.

Prosimo vas, da vzamete naš ukrep s razumevanjem na znanje.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Vir: Dolenjski list, julij 1961, otvoritev spomenika na Cviblju

Vir: Dolenjski list, julij 1961, otvoritev spomenika na Cviblju

OO ZB za vrednote NOB Žužemberk, april 2023

Oznake: Žužemberk, QR koda, informacijska tabla, spomenik, Cvibelj, otvoritev, 2. svetovna vojna, ZB, NOB, arhitekt Tepina, partizani, cerkev sv. Lenarta, otvoritev, Avstrija, Azerbajdžan, Belorusija, Bosna in Hercegovina, Češka, Črna gora, Hrvaška, Italija, Kazahstan, Litva, Madžarska, Makedonija, Poljska, Rusija, Srbija, Ukrajina,